

JUDAS

Astrid Holleeder

JUDAS

Een familiekroniek

Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

© Astrid Holleeder, 2016

© Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

Omslagontwerp: Riesenkind, 's Hertogenbosch

Omslagfoto en fotokatern: privécollectie Stien Leipoldt

Typografie: Krijnie Gerritsen, *bijzee*

ISBN 978 90 488 2502 8

ISBN 978 90 488 2503 5 (e-book)

NUR 339 | 402

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit boek is opgedragen aan mijn moeder. Ik heb het geschreven voor mijn dochter en de (klein)kinderen.

Een speciaal woord van dank wil ik richten aan Peter R. de Vries. Hij is de eerste die wij – mijn zus en ik, maar ook de rest van de familie – ooit in vertrouwen hebben genomen en aan wie we ons hele verhaal hebben verteld. Nooit heeft hij dat vertrouwen beschaamd. Vanaf de dood van Cor was hij er voor ons, en de gehele weg naar het afleggen en openbaar maken van onze verklaringen heeft hij ons gesteund. Peter, dank voor je vriendschap, je betrouwbaarheid, je oprechtheid, je steun en je moed. Ook namens mijn moeder en alle kinderen.

Inhoudsopgave

Proloog

9 College Tour (2012)

Deel 1 De klap in het donker (2012-2013)

21 Tap (Willem & Astrid)

23 De vrijlating (2012)

33 Peter (2013)

46 Willem Holleeder: Bekende Nederlander (2012/2013)

48 Sterven 1 (2013)

52 De afspraak (2013)

69 Mama (2013/1970)

106 Cor & Sonja (1977)

109 De Heineken-ontvoering (1983)

124 Francis & Wim (2013/1983)

136 Gijzelen in angst: de methode

150 In mijn hart (drie positieve herinneringen)

158 Jaap Witzenhausen (1983)

180 Het overlijden van mijn vader (1990)

188 Bo (1991)

195 Advocate (1995)

203 Petten (2013)

222 Afspraken met Betty (2013)

228 De afpersing van Sonja (2013)

233 Richie (2013/2003)

241 Pikkie pikkie (1993)

- 245 De eerste aanslag op Cor (1996)
- 257 Amstelveen (1997)
- 264 Cannes (1997)
- 267 Leven na de aanslag (1996/1997)
- 278 Rob
- 285 De ontvoering van Gerard (1999)
- 294 De tweede aanslag op Cor (2000)
- 306 Het afleggen van de kluisverklaringen (2013)
- 316 De bedreiging van Peter (2013)
- 332 De filmrechten (2013)
- 336 Drie uitjes met Wim
- 343 Arrestatie Wim (2013)
- 346 Opnemen (1995/2013)
- 351 De derde aanslag op Cor (2003)
- 362 Na de dood van Cor (2003)
- 366 Het verdriet van Sonja (2003)
- 369 Gouden hart (2003)

Deel II Dagboek van een getuige (2014-2016)

- 375 Tap (Willem & Sonja)
- 377 Goudsnip (2007)
- 392 De opdracht is gegeven (2014)
- 400 De kuil (2014)
- 406 De tegenaanval (2014)
- 411 Wij willen vernietiging kluisverklaringen (2014)
- 414 Ik vermoord hem
- 420 Sandra & de vrouwen (2014)
- 442 Wim wil bij mama intrekken (2014)
- 445 Thomas (1980)
- 449 Fred Ros (2014)
- 457 Kennismakingsgesprek Sandra met de CIE (2014)
- 459 Testament (2014)

461	De aanslag in Amstelveen (2014)
468	Wim aangehouden op verklaringen van Ros (2014)
470	Robert ter Haak (2015)
481	De zegen van mama (2015)
484	Gebruik kluisverklaringen (2015)
490	Vrouwen vloeren Holleeder (2015)
493	Gevolgen van het getuigen (2015)
495	Wasstraat (2015)
599	Zelfmoord (2015)
500	Wim wordt vervolgd voor de moord op Cor (2015)
501	Schietles (2015)
505	Gerard getuigt niet (2015)
507	Sterven II (2015)
512	Afscheid van mijn werk (2015)
521	Wim hoort ons als getuige (2015)
523	EBI (2016)
526	Wim wil ons vermoorden (2016)
528	Fort Knox (2016)
536	De aanvaring (2016)
543	Moe (2016)
548	Arrestatie Wim in cel (2016)
550	NLS (2016)
557	Moederdag (2016)
558	Scooterincident (2016)
563	Wij vieren de verjaardag van Cor (2016)

Epiloog

565	Daar gaat meneer Heineken (1985/1973)
-----	---------------------------------------

Nawoord

568	
-----	--

PROLOOG

College Tour (2012)

‘Wat vond je ervan?’ vroeg Wim. Hij had net deelgenomen aan het tv-programma *College Tour*, waarin studenten de gelegenheid krijgen spraakmakende gasten vragen te stellen.

‘Heel goed,’ loog ik.

‘Goed, hè? Dat ik die gozer wegstuurde om strafwerk te maken, dat was ook goed, hè?’ zei hij trots. ‘Iedereen lachen!’

‘Zeker. Je hebt jezelf goed neergezet.’ Ik loog deze keer geen woord.

Er was veel heisa rond zijn verschijnen in *College Tour*. Het programma zou een zware crimineel geen podium moeten geven. Maar ik begreep goed dat een televisieprogramma, welk programma ook, de man die al sinds 2002 in de media als monster én als knuffelcrimineel werd neergezet, wilde interviewen.

Wim vond zijn optreden in het programma een groot succes. De Wim die hij (en de rest van Nederland) zag was oprecht, sympathiek, gevat en had de lachers op zijn hand.

De Wim die ik zag begon al te liegen op het moment dat hij aankondigde de waarheid te gaan vertellen, zat zichtbaar na te genieten van het leed dat hij zijn slachtoffers had aangedaan, en toonde een totaal gebrek aan empathie.

‘Kun jij net 1 opzetten, mam? Wim komt zo op tv. Hij wilde dat ik ging kijken,’ zei ik tegen mijn moeder, die een bord andijvie met ballen gehakt van slagerij Louman voor me aan het opwarmen was. Ze waggelde naar de afstandsbediening op het tafeltje naast haar stoel, zette de tv voor me aan en waggelde weer terug naar de keuken. Ze was al jaren slecht ter been, maar de laatste tijd was het erger geworden. Ze kon eigenlijk nauwelijks nog ergens zelfstandig heen. Vroeger kwam ze altijd bij ons, nu gingen we naar haar toe.

‘Zegt ie dat hij eerlijk antwoord gaat geven op de vragen?!’ riep ze vanuit de keuken.

‘Ja, dat zegt ie.’

‘Nou, dan ga ik ook wel even kijken.’ Ze kwam teruggewaggeld, gaf me het bord eten en plofte neer in haar aangepaste stoel.

Een student (S) kreeg van Twan Huys (T) de gelegenheid om Wim (W) een vraag te stellen.

S: Ik ben Vito en ik studeer strafrecht aan de vu. U werkte eerst in een kledingzaak, hè?

W: Ja.

S: Jaren gedaan?

W: Ja. (wijst op zijn kleding)

S: Op een gegeven moment bent u toen toch met die ontvoering meegegaan. Hoe kom je nou van een normaal leven naar dat leven?

W: Eh ja, dat is een dun lijntje.

‘Een normaal leven?’ zei mijn moeder. ‘Hij had allang geen normaal leven meer.’

Mijn moeder had gelijk. Wim deed alsof hij een nette jongen was die hard werkte in een kledingzaak en daarna zomaar in een ontvoering terechtwam, maar in werkelijkheid roofde hij in die kledingwinkel al spijkerbroeken weg (en liet die door mijn zusje ophalen, zodat het niet op zou vallen als hij met gevulde tassen de winkel verliet), had hij vastgezetten voor koppeltazerij en was hij betrokken bij het plegen van overvallen.

S: Maar ik maak hem niet, die stap.

W: Ja, dat klopt.

S: Wat heeft u daar nou over te zeggen?

W: Die stap is gemaakt, omdat ik op dat moment toch anders dacht.

Toen was ik jong, en toen dacht ik dat dat kon.

‘Dacht dat dat kon?’ zei mijn moeder. ‘Iedereen weet toch dat zoiets niet kan, wat is dat nou weer voor opmerking?’

S: Wat wilde u dan? Geld of macht?

W: Geld.

S: Oké, maar u vond dat u nooit genoeg had of... Wat was het dat u zoveel geld wilde, die miljoenen...

W: Ja.

S: Waarom?

W: Ja... Lekker makkelijk, hè.

‘Ja, lekker makkelijk om het van een ander af te pakken. Dat bedoelt ie!’ riep mijn moeder.

T: Uw vader kwam aan bod. Wat was dat voor een man?

W: Mijn vader was een verschrikkelijke man.

Stilte.

W: Wat wilt u weten?

T: Nou, ik denk dat er meer te vertellen valt over iemand die u als verschrikkelijk aanmerkt.

W: Vroeger ben ik natuurlijk heel vaak in elkaar getrapt door mijn vader. En ja, dat is zo gegroeid.

T: Waarom?

W: Dat weet ik nog steeds niet, en volgens mij wist hij dat zelf ook niet.

T: En was u de enige? Want u heeft twee zussen en een broer?

W: Ik was de oudste, dus ik was het slachtoffer.

T: Dus de rest kreeg geen slaag, u wel?

W: (overtuigd) Ja!

‘Is niet waar,’ zei mijn moeder.

T: Uw moeder, werd die ook in elkaar geslagen?

W: Ja.

T: En tot hoelang heeft u dat verdragen, dat dat gebeurde?

W: Ik ben met een jaar of vijftien het huis uit gegaan. Toen ben ik bij mijn oma gaan slapen, ben ik gaan sporten, je hele leven word je dan al in elkaar geslagen, dus ik ging trainen. Ik was vrij groot geworden, en toen ik achttien was heb ik hem een pak slaag gegeven, omdat hij mijn moeder had geslagen. Hij rende weg en een kwartier later kwam hij terug – ik kan het nog steeds niet begrijpen – met de politie en hij zegt: u moet hem arresteren, hij heeft mij geslagen. Terwijl hij me mijn hele leven geslagen heeft, en dan denk ik: wat is dit nou voor gek?

T: Wat deed de politie?

W: Mijn moeder vertelde meteen hoe hij was en de politie zei: nou meneer Holleeder, u moet het zelf maar uitzoeken.

T: Dus u bent niet opgepakt?

W: Nee.

‘Dat is nooit gebeurd,’ zei mijn moeder verbaasd, ‘hij heeft je vader niet in elkaar getrapt. Je broertje Gerard heeft je vader in elkaar had geslagen, daarna kwam de politie aan de deur. Die waren gebeld door de bureu. Wim was allang het huis uit. Toen wij nog bij je vader woonden, is alleen de militaire politie voor Wim aan de deur geweest, omdat hij niet naar dienst was teruggekeerd.’

T: Is geweld u met de papepel ingegeven, was het normaal? Een vanzelfsprekende factor?

W: Nee, het tegendeel is waar.

T: Hoezo? Uw vader sloeg u in elkaar, zegt u.

W: Ja. Maar ik zou nooit een kind in mekaar slaan.

‘Maar wel een vrouw,’ zei mijn moeder scherp.

T: Nee, oké, dat is duidelijk, maar volwassenen dus wel?

W: Nou ja, ik ben op straat opgegroeid dus dan liggen de verhoudingen wat anders, dan geef je eerder een klap als niet. Dat waren wij ook zo gewend in de Jordaan, zo ging dat.

T: Eerst slaan, dan praten?

W: Ja, meestal wel. (lachend)

‘Dat vindt ie nou leuk,’ zei mijn moeder.

S: Ik vroeg me af waarom bewust gekozen was om meneer Heineken te ontvoeren en niet iemand anders.

W: Dat hebben we wel geprobeerd maar dat ging moeilijk, dus zodoende. (lachend)

‘Hij vindt zichzelf nog grappig ook,’ zei mijn moeder.

S: Waarom Heineken wel?

W: De optiek van de hele groep was dat hij het makkelijk kon ophoesten.

‘Hoor je hoe hij dat zegt? Dat is toch onmenselijk?’ reageerde mijn moeder.

W: Het ging om het geld, immers. En ik was natuurlijk ook een stuk jonger, veel naïefer. Met de achtergrond dat je zelf weet dat als het fout gaat, dat je hem dan – stel dat ze niet betaald zouden hebben – losgelaten zou hebben. En met die gedachte maak je makkelijker zo’n beslissing, en dat is heel naïef en heel verkeerd, en dat had ik zo niet moeten doen.

T: Er is nooit een gedachte geweest van: als er niet betaald wordt, dan schieten we ze overhoop?

W: Nee, natuurlijk niet! Absoluut niet.

‘Geloof je dat, mam?’ vroeg ik.

‘Nee!’ riep ze.

T: U zegt: nee, natuurlijk niet, maar het gebeurt ook. Kijk naar Gerrit Jan Heijn.

W: Ja. Ik weet het, en ik vind dat ook belachelijk. Een van de redenen, en dat is iets waar ik me toch wel een beetje voor schaam, is die ketting die aan de muur zat.

T: Wacht even, voordat u daarover verdergaat, eerst een filmpje.

De omstandigheden waaronder Heineken en Doderer drie weken lang zijn vastgehouden komen in beeld: in geluiddichte cellen, op de grond liggend op een dun matras, met hun polsen vastgeketend aan de muur. Ik zag dat de ogen van mijn moeder zich vulden met tranen.

‘Heb je dit nog nooit gezien, mam?’

‘Nee,’ zei ze, ‘ik heb er nooit iets over willen zien.’

‘Erg, hè?’

‘Ja, we hadden hem eigenlijk toen al moeten laten vallen.’

T: Er wordt gezegd: het is middeleeuws, wat er is gebeurd.

W: Daar ben ik het mee eens en dat had ook niet moeten gebeuren.

De enige overweging van die kettingen is geweest – niet omdat we bang waren dat ie gewelddadig zou kunnen zijn, of wat dan ook – dat hij zichzelf iets aan zou kunnen doen.

‘O, wat zegt ie nou?’ reageert mijn moeder vol ongeloof. ‘Hij doet alsof hij ze er nog een plezier mee heeft gedaan ook!’

T: Hoe kwam u daarbij, dat hij dat zou doen?

W: Het is natuurlijk niet gering als je iemand ontvoert, daar moet je goed over nadenken, en het zou best kunnen zijn dat iemand suïcidaal wordt, omdat ie in zo'n situatie komt.

‘Hoe krijgt ie het zijn strot uit!’ riep mijn moeder verontwaardigd.

T: Maar u draait het om. U zegt: we beveiligden die twee met die kettingen, terwijl zij juist verklaard hebben na afloop dat het ontzettend pijnlijk was. De situatie wás al dramatisch en afschuwelijk.

‘Dat zegt ie goed!’ moedigde ze de presentator aan.

W: Ik wil het ook absoluut niet vergoelijken.

‘Nee, maar hij doet het wel weer,’ zei mijn moeder.

W: Ik ben het met u eens dat het middeleeuws is en dat het absoluut niet had moeten gebeuren. Wij hebben natuurlijk ook wel op een bepaald moment beseft dat we daarin te ver zijn gegaan. Wij hebben de heer Doderer en de heer Heineken later aangeboden om een gesprek te voeren, voor als er dingen waren die zij misschien zouden willen weten. Dat hebben zij toen geweigerd, maar dat heeft wel geresulteerd in een gesprek met Proseco. Proseco is het beveiligingsbedrijf wat Heineken gelijk heeft opgericht nadat hij is vrijgekomen. Met Proseco hebben wij wel afspraken gemaakt toen wij vrijkwamen.

T: Wat waren die afspraken?

W: Dat als meneer Heineken rechts in de P.C. liep, wij dan links in de P.C. gingen lopen.

‘In de P.C.?’

‘Ja, mam,’ zei ik. ‘Hij loopt in de duurste winkelstraat van Amsterdam, winkelt van het geld van meneer Heineken, en die moet ook nog blij zijn dat Wim aan de andere kant gaat lopen.’

Er wordt opnieuw een filmpje getoond, ditmaal is een van de betrokken rechercheurs aan het woord, de heer Sietsma. Hij vertelt op indringende wijze hoe ernstig de omstandigheden waren waaronder Heineken en Doderer vastzaten. Het publiek is diep onder de indruk en het is muisstil in de zaal. Twan Huys laat de stilte even voortduren. De camera registreert een lach op Wims gezicht. Glimlachend zegt hij tegen Twan Huys: ‘U wilde een vraag stellen?’

T: Ja, ik wil u vragen om een reactie.

W: Ja, nu ik vierenvijftig ben, heeft die man natuurlijk ook gelijk.

‘O, hij ziet op zijn vierenvijftigste eindelijk in hoe ernstig het is wat hij gedaan heeft? Daar is ie lekker vlot mee!’

W: Het ergste is het geweest voor Doderer, vind ik. Heineken was best wel sterk, sterker dan dat hij nu hier doet voorkomen. Maar dat neemt niet weg dat het gewoon niet had moeten gebeuren.

‘Hoe durft hij het te zeggen! Hij bepaalt nog even dat het voor meneer Heineken allemaal niet zo erg was, dat het overdreven wordt.’ Mama ontstak in razernij. ‘Hij zegt nog net niet dat hij zich niet zo moet aanstellen! Ze hadden hem levenslang moeten geven. Ik kan dit niet meer aanzien.’

Ze stond op en liep weg, weg van de realiteit, omdat die haar te veel werd.

Na afloop van de uitzending ging ik bij haar zitten aan de keukentafel, waar ze stil voor zich uit zat te staren.

‘En? Was het nog wat?’ vroeg ze.

‘Nee, altijd hetzelfde. Hij heeft geen losgeld gehad, hij is ten onrechte voor de afpersing van Endstra en anderen veroordeeld, al die mensen die verklaren liegen en hij spreekt de waarheid.’

Mama zat er verslagen bij. ‘Hij zit gewoon te lachen als het gaat om het leed dat hij Heineken en Doderer heeft aangedaan. Hij kan er helemaal niet mee zitten. Hoe kan het, hè, As? Mijn kind. Ik denk dat het met hem mis is gegaan tijdens mijn zwangerschap. Je vader heeft mij in de negende maand op mijn kop geslagen en in mijn buik getrapt. Misschien heeft hij toen Wims hoofd geraakt en is ie daarom zo geworden.’

DEEL I

De klap in het donker

(2012-2013)

Tap (Willem & Astrid)

W: Ik ben zo doorregend. Ik ben doodziek. Maar dat geeft niet.

A: Hè?

W: Het geeft niet, want weet je wat het is: er komen andere tijden. Ik zal je zeggen, As, mensen kennen me dan nog niet goed genoeg.

A: Nou, ik denk het wel, hoor.

W: Ik zal je zeggen: d'r komt hier altijd een vervolg op.

A: Ja, dat weet ik.

W: 't Kan duren...

A: Ja.

W: 't Kan een tijdje duren, maar daar komt één miljoen procent een vervolg op.

A: Dat weet ik.

W: Dan zeg ik: zo jongen, weet je het nou? En dat vervolg komt. En al naar gelang hoe ik me voel en hoe mijn situatie is, en noem maar op, zal dat bepalen wat ik ga doen.

A: Ja.

W: Maar zoals ik me nu voel...

A: Ja.

W: Met dit weer...

A: Ja.

W: Daar helemaal naartoe, druipend...

A: Ja.

W: Dan moet ze zich maar goed realiseren wat haar dat waard is, want ze doet net of ze gek is, hè.

A: Ja.

W: Dat kan ze, hè. Ik zeg je dit, As (buigt naar mijn hoofd toe, fluisterend): als je hem op je af ziet stormen met dat ding, dan weet je hoe laat het is. Dan weet je het is klaar.

A: Tja.

W: Dit is echt een belediging.

A: Ga je weer.

W: Waarom hebben zij auto's, en waarom moet ik zo? Hoe kunnen ze nou denken dat ze slim zijn? Dat wordt toch altijd ellende? Dat wordt ook ellende, hè.

A: Ja.

W: Maar ja, zoals zij alles heeft gedaan in d'r leven... Alles wat ze heeft gedaan, heeft ze alleen maar ellende van. Bedankt, As. En As: jij hoeft je nooit zorgen te maken.

A: Nee, maar goed, niet dat ik er—

W: Nooit in je hele leven. Dag, lieverd.

A: Oké, doe.

De vrijlating (2012)

Het was vrijdag 27 januari 2012 en ik haalde Wim op van de carpoolplaats Arnhem Centrum, een plek die kort voor zijn vrijlating was afgesproken. Afgezien van Stijn Franken, zijn advocaat, die hem daarnaartoe zou brengen, wist niemand ervan. Stijn had met het Openbaar Ministerie geregeld dat Wim de laatste nacht niet in Penitentiare Inrichting De Schie zou slapen, om te voorkomen dat ze 's morgens door de pers – of erger – zouden worden opgewacht. Met een simpele verwijzing naar zijn mediagevoeligheid én zijn veiligheid was dat vlot geregeld.

Ik heb voor die dag een 'schone' auto geregeld. Dan weet ik zeker dat er geen peilzender onder zit geplakt, en we niet gevolgd kunnen worden: hetzij door justitie, hetzij door criminelen. Alles moet zo veilig mogelijk.

Ik sta al even te wachten als ze aan komen rijden. Wim stapt uit de auto en komt bruisend van energie op me af lopen, blij als een kind.

'Dag, lief zusje!' schreeuwt hij opgetogen.

We nemen afscheid van Stijn en ik zeg: 'Stap in.'

'Is dit een schone auto?' vraagt hij.

'Ja natuurlijk.'

Ik rij met hem naar de locatie die ik op zijn verzoek heb geregeld, een chalet op een vakantiepark, ongeveer 80 kilometer van Amsterdam. Ik heb het gehuurd op naam van mijn moeder,

want zodra ik mijn eigen naam noem is er geen sprake meer van anonimiteit. Ik heb een vrij luxe chalet uitgezocht, zodat hij voor het eerst sinds lange tijd weer van een beetje comfort kan genieten. En ik heb van tevoren een auto voor hem neergezet, zodat hij vervoer heeft.

Op weg naar het chalet komen we langs de McDonald's en stop ik op zijn verzoek om eerst een hamburger te scoren.

‘O, wat lekker, Assie, wat heb ik dat gemist,’ smult hij.

Tijdens zijn detentie kreeg mijn broer in 2006 ernstige problemen met zijn hart. Hij zweefde op het randje van de dood maar overleefde het, want, zoals mijn moeder altijd zegt: onkruid vergaat niet. Ik was verbaasd dat hij überhaupt een hart had, daar hadden wij nooit iets van gemerkt.

De artsen hadden hem, naar zijn zeggen, slechts een levensverwachting van twee jaar voorspeld. Het einde van zijn leven was in zicht. In werkelijkheid was hij er relatief snel weer bovenop, en kan hij gewoon honderd jaar oud worden. Maar zijn rol als terminaal hartpatiënt hield hij tot aan het einde van zijn detentie vol. Met een ijzeren discipline had hij zichzelf alles ontzegd; hij at geen zout en hield zich aan de maximale vochtinname van zes blikjes cola light per dag.

Hij was zo overtuigend, hij had er een Oscar voor moeten krijgen.

Nog geen uur na zijn vrijlating werd het dieet al aan de kant geschoven. Het was niet meer van belang voor zijn verhaal, noch om privileges te kunnen regelen in de gevangenis.

Nadat we zijn spullen hadden weggebracht en hij de locatie had beoordeeld – en goed had bevonden – maakten we een afspraak met misdaadverslaggever Peter R. de Vries. Wim wist dat er op hem gejaagd zou worden als hij vrij zou komen,

voor commentaar en een eerste foto, en hij wilde dat voorkomen door ervoor te zorgen dat er direct een statement van zijn kant – waarvan de inhoud door hem zelf was geregisseerd – en een foto in de media zou verschijnen.

Peter was uitverkoren. Hij mocht hem spreken en die foto maken. Zo zou de druk van de ketel gaan, hadden anderen geen trek meer om op hem te jagen en kon hij de inhoud sturen: hij wilde als zwakke man overkomen en hij zou Peter daarom voornamelijk informeren over zijn slechte gezondheid. Zijn hart zou helemaal kapot zijn, het functioneerde nog maar voor 25 procent, hij had een lage levensverwachting, de artsen hadden hem twee jaar gegeven. Er waren er al vijf voorbij, dus het kon elk moment afgelopen zijn.

Hij zou Peter zijn batterij aan pillen laten zien, hem vertellen over zijn strenge dieet en uitleggen dat hij daarom alleen maar at wat hij zelf kookte. Dát was wat hij naar buiten wilde brengen.

Over andere onderwerpen wilde hij nauwelijks praten. Hij was er enkel op uit ervoor te zorgen dat zijn vijanden hem zouden onderschatten. Een zieke oude man, de moeite niet waard om nog geld voor justitieel onderzoek of een liquidatie aan te besteden.

Hij had toch niet lang meer.

Bij de ingang van een bos, ergens in het Gooi, zouden we Peter ontmoeten. In afwachting van de misdaadverslaggever wilde Wim bijgepraat worden over de afgelopen jaren. In het bos konden we voor het eerst vrijuit over alles spreken – zonder gehinderd te worden door een bewaarder achter een spiegel die alles opnam – hoewel we nog steeds bedacht waren op richtmicrofoons en daarom voornamelijk fluisterden. We spraken over zijn huidige positie in de onderwereld, over elk onderzoek

waarin zijn naam viel, over zijn vrouwen, over de noodzaak geld te verdienen.

Het wachten op Peter duurde en duurde maar. Wim raakte geleidelijk aan helemaal verzeikt en van het ene op het andere moment sloeg zijn stemming om. Zo kende ik hem weer, het had niet lang geduurd voor zijn ware ik weer boven kwam drijven.

‘Bel Peter! Waar blijft die kankerlijer? Wie denkt hij wel dat hij is om mij te laten wachten? Ik geef hem de primeur!’ tierde hij.

Ik belde Peter, die zei dat hij onderweg was. Uiteindelijk arriveerde hij enkele minuten later.

‘Hi, As,’ zei Peter.

‘Hi, Peet,’ zei ik.

Ik voelde me heel ongemakkelijk. Niet lang daarvoor had ik met Peter besproken dat ik wilde dat Wim nooit meer vrijkwam, en nu stond ik hier weer als Wims vertrouweling.

Peter liet niets merken. Hij kende het gevaar dat ik zou lopen als Wim zou weten hoe ik werkelijk over hem dacht.

Wim draaide Peter een rad voor ogen, zoals alleen hij dat kan, en gaf hem de boodschap mee die hij via de media breed wilde uitdragen: hij was een ongevaarlijke, terminaal zieke man.

Na de ontmoeting met Peter gingen we in Naarden boodschappen doen voor in het chalet, bewust in een ander dorp, omdat hij anders zijn verblijfplaats prijs zou geven. Die eerste dag werd hij direct overal herkend.

In de tijd dat hij vast had gezeten en ten tijde van het proces was er zoveel over hem in de media verschenen – boeken, artikelen, tv-programma’s – dat hij was uitgegroeid tot een Bekende Nederlander. Zijn beeltenis was een icoon geworden,

hij werd overal herkend en aangesproken. Hij genoot van al die aandacht, en iedereen leek vergeten waaróm hij zo bekend was geworden.

Op de terugweg naar het chalet begon ik in bedekte termen, rekening houdend met af luisterapparatuur in de auto, over de liquidatie van Stanley Hillis, een kopstuk uit de onderwereld. Hij keek me aan en legde een vinger op zijn lippen. Ik stopte met praten. We reden over een N-weg en hij zei: ‘Stop hier langs de weg.’

Ik parkeerde de auto op de vluchtstrook.

Stap uit, gebaarde hij.

We liepen langs de autoweg. Hij hield me op een veilige afstand van de auto staande, omdat – zo heeft hij mij geleerd – af luisterapparatuur die in een auto is geplaatst het geluid tot honderd meter verderop nog opvangt.

Hij ging voor me staan, met een verwilderde blik in zijn ogen: ‘We hebben ze allemaal vermoord, allemaal!’

Ik schrok van de bloeddorst waarmee hij die woorden uitsprak. Het bevestigde mijn vermoeden dat hij nooit zou stoppen. Hij draaide zich om en liep terug naar de auto. Ik liep achter hem aan, stapte weer in, reed verder en begon snel over een ander onderwerp.

Terug in het chalet bekeken we verschillende televisieprogramma’s. Zijn aandacht ging met name uit naar *De Wereld Draait Door*, waar Peter de boodschap over Wims gezondheid uitdroeg. Zijn missie was geslaagd: hij had het signaal afgegeven dat hij ongevaarlijk was. Hij had weer iedereen met succes zand in de ogen gestrooid.

‘Ik ga weer gas geven,’ zei hij.

Als ik niets tegen hem zou ondernemen, zou het allemaal opnieuw beginnen. Maar wat kon ik doen?

Het was al laat en Wim vroeg: 'Blijf je hier slapen?'

'Nou, nee,' zei ik, 'ik ga lekker naar huis.'

'Nee, je blijft toch gezellig hier? Je gaat me toch niet in de steek laten?' vroeg hij op zijn bekende, dwingende toon, die je geen keuze laat. 'Jij vindt het niet gezellig, hè, dat je bij me bent,' zei hij. 'Jammer voor je, want ik vind het wel gezellig dat jij er bent. Dus je kan niet weggaan.'

Die eerste nacht bleef ik met tegenzin slapen. Ik lag op de bank, die bij de glazen schuifdeuren stond. Ondanks alle veiligheidsmaatregelen die ik in acht had genomen, was ik toch bang dat we gevolgd waren en dat zijn criminele ex-vriendjes in de nacht het chalet zouden doorzeven. In zo'n boomrijke omgeving ga ik spoken zien. Ik ben een stadsmens en ken de schaduwen van de natuur niet. Ik zie overal gevaar.

Slapen deed ik die nacht niet. Niet omdat ik nou zo bang was om te sterven, maar omdat ik het zonde vond om te sterven vanwege hem.

Ooit was dat anders.

Er is een tijd geweest dat ik mijn leven voor hem had gegeven. Ik geloofde volledig in de mythe van familietrouw waar hij ons al die jaren in had onderwezen, in het 'wij-tegen-de-rest-van-de-wereld', sinds we door de Heineken-ontvoering in de samenleving als paria's werden behandeld.

Maar toen ik erachter was gekomen dat hij in staat was zijn eigen familie te vermoorden, wist ik: niet de buitenwereld was de vijand, hij was de vijand. Die familietrouw was één grote leugen, waardoor hij ongehinderd zijn gang kon gaan.

Ik heb naast mijn zwager Cor van Hout gestaan in het mortuarium, zijn koude, levenloze hand vastgehouden en hem gesmeekt weer tot leven te komen, het leven dat mijn broer hem had ontnomen. Wim, die ernaar uitzag de volgende dag

zijn eigen zoon te kunnen zien, terwijl Cor zijn kinderen nooit meer zou zien.

Die nacht in het chalet werd ik beheerst door de gedachte dat niemand wist waar wij waren, dat hij al sliep en geen weerstand zou bieden, dat ik alle DNA-sporen kon vernietigen door de boel in brand te steken.

Dat ik nu de kans had hem te vermoorden.

Na een slapeloze nacht reed ik de volgende dag naar huis, waar mijn zus Sonja al op me zat te wachten. Ik vertelde haar dat ik op het punt had gestaan om hem te vermoorden, maar te laf was geweest om het te doen.

‘Ik ben blij dat je het niet gedaan hebt, As,’ zei ze. ‘Ik wil niet dat hij er zo makkelijk vanaf komt. Die straf is te licht.’

Sonja wilde dat hij de rest van zijn leven in de gevangenis zou doorbrengen, dan zou hij elke dag ervaren hoe het voelde om te zijn verraden, zoals hij Cor had verraden.

Ze had gelijk. ‘Maar dat kan alleen als wij tegen hem opstaan en gaan getuigen,’ zei ik.

‘Ja,’ beaamde ze.

‘Dan weet je wat er gaat gebeuren.’

‘Ja, dat weet ik,’ antwoordde Sonja. ‘Maar misschien moeten we dat risico toch maar nemen.’

We hadden het er al vaak over gehad, maar telkens als we besloten hadden te verklaren, zagen we er toch weer vanaf – tot het moment dat ik geen keuze meer had.

Na zijn vrijlating had hij weinig vrienden meer over en daarom trok hij veel met mij op. Dat was ook wat ik wilde: hoe intensiever het contact met hem, des te meer informatie hij met mij deelde. Informatie die ik mogelijk tegen hem zou

kunnen gebruiken. Maar veel contact bracht ook nogal wat risico's met zich mee. Met zijn staat van dienst in het criminele circuit kon ik de mogelijkheid niet uitsluiten dat hij uit het leven geschoten zou worden. Hij was daar direct na zijn vrijlating in ieder geval zelf bang voor. Door veel met hem om te gaan liep ik de kans dat ik per ongeluk, of voor de volledigheid, ook werd meegenomen.

Als ik al niet bang hoefde te zijn voor de risico's van een aanslag, dan moest ik wel bang zijn voor justitie: te veel omgang met Wim zou hun aloude waanbeeld bevestigen dat ik zijn consigiere was. Ik zou weer worden meegenomen in onderzoeken, en opnieuw geen privacy hebben. Getapt worden, gevolgd, spullen in beslag.

Het was iedere keer hetzelfde verhaal. En dat alleen maar omdat we ons niet openlijk van hem konden distantiëren, omdat justitie gewoon niet mocht weten hoe we werkelijk over hem dachten, omdat we dan het risico liepen dat hij daar – nota bene via hun eigen corrupte mensen! – achter zou komen.

Tenslotte gaf veel omgang met hem kennelijk ook zijn vijanden de indruk dat ik 'samen met hem' was, en gelet op mijn beroep misschien zelfs belangrijk voor hem was. Als je, zoals ik, strafadvocaat bent, zijn er maar weinig 'collega's' van mijn broer die denken dat wij over de kleur van een nieuw behangetje of de laatste gebeurtenissen in *Goede Tijden, Slechte Tijden* praten.

Uit zeer betrouwbare bron kreeg ik te horen dat Wim verantwoordelijk werd gehouden voor de dood van de broer van Martin Hillegers in november 2013. Martin was een bekende crimineel met wie Wim sinds zijn vrijlating weer contact had. Om die reden was de opdracht gegeven 'de zus van Willem Holleeder' te liquideren. Het zou gaan om vergelding.

Welke zus werd er niet bij verteld. In plaats van het gebruikelijke broer voor een broer, was het dit keer een zus voor een broer. Op zich apart, maar wel logisch, want Wim had al jaren ruzie met Gerard en hij sprak daar openlijk over, dus ze zouden hem niet raken door zijn jongere broer te liquideren.

Sonja twijfelde nog steeds, maar ik vond dat ik geen andere keuze meer had dan tegen Wim te getuigen. Het risico dat ik *om hem* vermoord zou worden was in mijn ogen inmiddels net zo groot als het risico dat ik *door hem* vermoord zou worden wanneer ik zou verklaren.

Dus nam ik me voor te doen wat hij zelf ook altijd deed: dubbelspel spelen. Ik was ervan overtuigd dat het de enige kans was om te overleven. Dubbelspel spelen: ik had het geleerd van de beste – Wim zelf. Keer op keer had hij het gedaan, en steeds kwam hij ermee weg. Het verschaftte hem altijd het best denkbare alibi, maar het zou ook dé oplossing van al mijn problemen kunnen zijn. Door tegelijkertijd met justitie te spreken, kon ik met Wim blijven praten zonder dat ik als zijn verlengstuk werd gezien. Kon ik hopelijk ook een einde maken aan de dreiging waaronder ik leefde, én zou ik Wim kunnen laten boeten voor wat hij allemaal had gedaan.

Ik wist maar al te goed dat het een riskante onderneming zou zijn, en was me er ten volle van bewust dat degenen die eerder geprobeerd hadden Wim aan te pakken door met justitie te praten, in zijn opdracht waren vermoord.

Tegelijkertijd wist ik dat als ik niets deed, hij nooit gestraft zou worden voor de moord op Cor en alle anderen, en dat vooruitzicht was na meer dan tien jaar zwijgen net zo erg als de gedachte aan wat hij met mij zou doen, als hij erachter zou komen dat ik had gepraat.

Ik was het zat mijn leven door angst te laten bepalen. Ik had al zo vaak op het punt gestaan iets tegen hem te ondernemen, het moest er nu maar eens van komen.

Peter (2013)

‘Ze willen graag een gesprek met je. Je kunt ze op dit nummer bellen,’ zei Peter en hij gaf me een visitekaartje van de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE). Ik keek naar het nummer en raakte in paniek. Ik wist wat dit betekende: Peter R. de Vries had zijn contact bij justitie benaderd en gezegd dat Sonja en ik een afspraak wilden maken om met ze te praten. Ik had hem gevraagd dat te organiseren, maar nu het zover was, sneed de gedachte aan een gesprek met vertegenwoordigers van justitie mij de adem af. Ik hapte naar lucht en probeerde zo normaal mogelijk over te komen op Peter.

‘Dank je. Ik laat je weten wat ik doe,’ zei ik tegen hem en ik stak het kaartje in mijn zak.

In de auto zette ik het nummer onder een andere naam in mijn telefoon en at het visitekaartje op. Ik kon geen risico’s nemen.

Onderweg naar huis werd ik overvallen door angst; angst die in mijn maag ronddraaide wanneer ik eraan dacht dat nummer te bellen, angst dat hij erachter zou komen dat ik overwoog met de CIE te praten, angst dat hij me dat niet zou laten overleven, een diepgewortelde, allesoverheersende angst voor Hem, voor Wim, voor Willem Frederik Holleeder alias ‘De Neus’, een van Nederlands meest gevreesde criminelen van de laatste twee decennia, en mijn oudste broer.

Met de ontvoering van biermagnaat Freddy Heineken en diens chauffeur Ab Doderer in 1983 had Wim zijn naam als keiharde crimineel gevestigd. Op 9 november 1983 werden zij bij het verlaten van het Heineken-kantoor met bruto geweld op straat overmeesterd en een bus in gesleurd. De details die naar buiten kwamen over de wreedheid waarmee zij waren behandeld waren stuitend. En dat had onze Wimpie gedaan.

Het was schokkend te vernemen hoe onmenselijk hij kon zijn. En juist die eigenschap zorgde ervoor dat hij na zijn vrijlating in 1992 in korte tijd weer aan de top van de onderwereld stond en de schrik van de vastgoedwereld werd. Iedereen sidderde voor zijn meedogenloosheid.

In de jaren die volgden, ging er een golf van liquidaties door de Amsterdamse vastgoed- en onderwereld en telkens viel zijn naam als opdrachtgever.

Ook bij de liquidatie van Cor van Hout was dat het geval. Cor: de man van mijn zus Sonja, vader van hun kinderen Francis en Richie, mijn zwager, en sinds de middelbare school 'bloedgaber' van Wim. Ze deden samen alles wat God verboden had: koppelbazerij, overvallen en de ontvoering. Onze families waren hecht met elkaar verbonden door hun vriendschap en de relatie tussen Sonja en Cor.

Het leven van Cor eindigde op 26 januari 2003, op de koude straatstenen van een stoep in het Oude Dorp, in Amstelveen. Hij had net een ontmoeting gehad bij een Chinees restaurant en stond aan de overkant nog even na te praten toen twee mannen op een motor hem naderden en hem doorzeefden met kogels.

Sonja en ik wisten niet wie Cor had doodgeschoten, maar we wisten wel wie zijn moordenaar was: onze bloedeigen broer. Wim was degene die de wens koesterde dat Cor zou sterven, Wim was degene die Cors dood bestelde. En Wim was degene

die zijn dood door een spervuur aan kogels liet uitvoeren.

De schutter was slechts het wapen in zijn hand.

Te weten wie zijn moordenaar was, maakte voor ons het verlies van Cor nog ondraaglijker, en tegelijkertijd onze angst voor Wim oneindig veel groter. Wim was niet zomaar een moordenaar, hij was de moordenaar van de man van zijn zuster, van de vader van zijn neefje en nichtje.

Er was geen enkele reden te denken dat wij niet eenzelfde lot zouden ondergaan, een lot waaraan hij ons altijd herinnerde.

‘Je weet wat ik doe, hè!’ dreigde hij, als we ook maar even dachten ons leven zelf te kunnen bepalen.

Ja, we wisten wat hij zou doen als we niet onvoorwaardelijk naar hem luisterden. Alles binnen onze relatie met Wim werd bepaald door de angst voor zijn gewelddadigheid en dus voegden we ons naar zijn wensen. We liepen op eieren, deden er alles aan niet zijn volgende slachtoffer te worden, probeerden het leven met hem te overleven en hielden onze mond.

Maar elke dag voelde dat als verraad naar Cor, voelden we ons vies dat we omgingen met zijn moordenaar. We hoopten vurig dat Wim zou boeten voor wat hij Cor en ons had aangedaan, maar we durfden niets tegen hem te ondernemen. We werden steeds bangter naarmate er meer liquidaties volgden. Liquidaties van mensen die, net als Cor, dachten zijn vriend te zijn.

Het werd ons duidelijk dat het gemak waarmee hij Cor had laten vermoorden niet op zichzelf stond, maar een patroon was. Mijn broer was uitgegroeid tot een seriemoordenaar die tot zijn enkels in het bloed stond.

We konden geen kant op, we konden alleen doen wat hij van ons verwachtte. Naar de politie stappen was geen optie. Als Wim erachter zou komen dat we met de politie spraken,

zou hij het ‘onmiddellijk oplossen’. En het risico dat hij erachter kwam was levensgroot. Hij had mij al zo vaak verteld over zijn ‘Petten’, corrupte contacten bij de politie die hem informeerden over onderzoeken waarin zijn naam werd genoemd. Nee, hij zou geen moment aarzelen en ons direct uit de weg laten ruimen.

Niemand heeft met de politie over hem gepraat en het overleefd.

Vriend en vastgoedbaron Willem Endstra verklaarde maar liefst veertien keer heimelijk op de achterbank van een auto. Het leidde tot niets, maar ondertussen wist Wim ervan.

Endstra werd vermoord.

Collega-crimineel Kees Houtman verklaarde vertrouwelijk bij de politie. Hij werd voor de deur van zijn huis vermoord.

Van welke kant we de situatie ook bekeken, we kwamen steeds op hetzelfde uit; als we iets tegen Wim zouden ondernemen, zou het eindigen met onze dood. We konden alleen maar hopen dat justitie hem ooit eens zou vervolgen. Maar Wim bleef vrij rondlopen, of beter gezegd: rondrijden op zijn Vespa, die door de media tot ‘Holleeder-scooter’ was gedoopt.

Hij leek onaantastbaar.

Het duurde tot 2006 voor hij werd gearresteerd. Niet voor de liquidaties, maar ‘slechts’ voor de afpersing, mishandeling en bedreiging van onder anderen Willem Endstra, Kees Houtman en Thomas van der Bijl, ook een oude vriend van Wim. Hij werd het derde slachtoffer dat in het diepste geheim verklaringen had afgelegd over Wim. Wim wist dat Thomas met de politie over hem praatte en toen Thomas dacht veilig te zijn, omdat Wim vastzat, werd hij alsnog vermoord.

Maar liefst twee van zijn slachtoffers – Thomas van der Bijl en Willem Endstra – hadden bij de politie hun liquidatie voorspeld. Allebei hadden ze de verantwoordelijke daarvoor bij leven aangewezen: Willem Holleeder.

Desondanks slaagde justitie er niet in voldoende bewijs te verzamelen om hem ook maar voor één liquidatie te vervolgen.

Wim kwam er gunstig vanaf: hij werd slechts veroordeeld voor afpersing en kreeg een schamele negen jaar.

Zijn detentie veranderde voor ons niets.

Wim zat vast, maar hij beschikte nog steeds over een imposante achterban waar we net zo bang voor waren. In de gevangenis of daarbuiten, hij domineerde altijd ons leven. Wij wisten dat de gevangensmuren hem niet hinderden, en met de moord op Thomas van der Bijl had hij dat nog maar eens bevestigd.

Wim kende Thomas al zo lang als hij Cor kende. Thomas was getuige geweest van vrijwel al hun misdrijven en werd daardoor een bedreiging voor hem. Thomas beschuldigde hem rechtstreeks van de moord op Cor. Wim regelde dat, zodra hij vastzat, zijn achterban Thomas voorgoed het zwijgen zou opleggen.

En zo gebeurde het.

Het was voor ons het ultieme machtsvertoon; iemand laten vermoorden terwijl je gevangenzit in de zwaarst beveiligde gevangenis van Nederland. Dus voegden we ons naar zijn wensen. Dat betekende dat we vierentwintig uur per dag voor hem klaar moesten staan en vooral niet mochten praten over wat we wisten.

Zo werd het 2011 en kwam zijn vrijlating in zicht.

In de jaren tussen 2006 en 2011 hadden we gehoopt dat justitie alsnog voldoende bewijs zou vergaren om hem te vervolgen voor de moord op Cor, of andere liquidaties. Een aantal uitvoerders werd inmiddels al wel vervolgd, maar hij niet. Niemand durfde over hem te verklaren.

Een van de uitvoerders, Peter La Serpe, bekende samen met Jessy Remmers Kees Houtman te hebben geliquideerd; in ruil voor die bekentenis wilde justitie hem een nieuwe identiteit en alle bescherming geven die je bedenken kunt, maar zelfs hij durfde niet in het openbaar over Willem Holleeder te verklaren. La Serpe had Wim aangewezen als opdrachtgever voor de moord op Kees Houtman, maar bedong dat zijn verklaring niet mocht worden gebruikt – uit angst voor zijn leven en dat van zijn familie. Weer ontsprong Wim de dans.

Het knaagde aan ons, maar we deden niets.

In februari 2011 werd Stanley Hillis geliquideerd, Wims compagnon in het kwaad voordat hij in 2006 vast kwam te zitten. Wim sprak altijd met ontzag over ‘die Ouwe’, zoals hij hem noemde. Hij had alleen ontzag voor iemand die nog meedogenlozer was dan hij. Hillis was een machtige crimineel met internationale connecties, vertelde Wim vol trots. Hij was vooral heel groot in Joegoslavië: hij kon een ‘heel leger’ aan Joegoslaven op de been krijgen, en beschikte zelfs over tanks.

Wim vertelde over zijn betrokkenheid bij de afpersing en liquidatie van Endstra. Hillis was volgens Wim degene die in een laatste gesprek met Endstra had bepaald dat hij ‘niet meer mocht betalen’. Het betekende dat betalen Endstra’s leven niet meer verlengde; hij zou worden geliquideerd. Met Hillis in vrijheid en indachtig wat Thomas van der Bijl was overkomen, had ik erin berust dat verklaren over Wim én het overleven was uitgesloten. Maar met het overlijden van Hillis viel er een machtsblok weg waarop Wim vanuit de gevangenis een beroep zou kunnen doen.

Het was de eerste keer dat Sonja en ik serieus overwogen of we nu een verklaring over Wim zouden moeten afleggen.

Ik vond dat als we iets tegen hem wilden ondernemen, we het vóór zijn vrijlating in januari 2012 moesten doen. Hij zat nu immers nog vast en uit informatie uit het criminele circuit – en door mijn bezoeken aan hem – wist ik dat zijn positie in het milieu behoorlijk was verzwakt. Zodra hij buiten kwam zou hij, hem kennende, binnen *no time* weer op zijn oude machtsniveau zitten en dan was getuigen sowieso uitgesloten.

Sonja was gevoelig voor dat argument.

We besloten advies te vragen aan Peter de Vries.

Sonja en ik waren het erover eens dat Peter als geen ander kon inschatten of wij de stap konden zetten. Hij had als misdadjournalist talloze strafzaken opgelost, zaken waarvan zelfs justitie het bewijs niet rond kreeg. Hij had inzicht in de familierelaties, kende Wims ware aard, en was tot aan Cors dood goed met hem bevriend geweest. Zijn loyaliteit lag bij Cor, en hij wist dat Cor en Wim al lang geen vrienden meer waren.

Na Cors overlijden in 2003 was Peter, anders dan alle andere zogenaamde vrienden van Cor, de enige geweest die zich onbaatzuchtig en blijvend om Cors kinderen had bekommerd. Peter stelde geen prijs op een vriendschap met Wim. We hoefden dus niet te vrezen dat hij hem bewust zou informeren over ons gesprek met hem.

Ik had uitvoerig met Sonja alle risico's besproken die het delen van onze kennis met Peter met zich mee zouden kunnen brengen. Mijn enige twijfel was dat hij uiteindelijk toch ook een journalist bleef – had hij immers niet, ondanks zijn vriendschap met Cor, in Paraguay mede-ontvoerder Frans Meijer opgespoord? – en misschien de journalistieke waarde van ons verhaal boven onze vriendschap zou laten prevaleren. Daar zou hij onze levens mee in gevaar kunnen brengen. Maar Sonja twijfelde geen seconde aan Peter.

‘Dat zou hij nooit doen, As. Hij zou ons nooit verraden. Hij weet hoe Wim is en wat er voor ons op het spel staat. Geloof me, dat doet hij niet.’

‘Oké,’ zei ik, ‘maar wat als hij per ongeluk zijn mond voorbij praat? Hij zal geen enkele kwade bedoeling hebben, maar je weet hoe Wim is: hij is een meester in het inpakken van iedereen met wie hij in contact komt. Of het nou de buurman, de bakker, jouw beste vriend of zijn ergste vijand is, hij pakt ze in en zonder dat ze er erg in hebben ontfutselt hij ze allerlei informatie, zelfs iemands diepste geheimen. Dat risico kunnen we niet nemen.’

‘As, Peter is niet gek. Hij kent Wim al meer dan vijftientig jaar, hij weet hoe hij in elkaar zit. En je moet toch een keer iemand vertrouwen,’ zei ze, ‘en ik vertrouw Peter voor duizend procent.’

‘Goed,’ antwoordde ik, ‘ik ben overtuigd. Als jij zegt dat het goed zit, doen we het.’

Toch zag ik met angst en beven het moment tegemoet dat ik voor het eerst in mijn leven iemand buiten de familie in vertrouwen zou nemen. Nooit hadden Sonja en ik met een buitenstaander gesproken over wat wij wisten, en als Wim daar achter zou komen, dan zou hij geen minuut aarzelen en het ‘gelijk oplossen’.

Peter was op verzoek van Sonja naar haar huis gekomen. We vroegen hem een stukje met ons te gaan wandelen, omdat we niet afgeluisterd wilden worden.

‘Peter,’ zei Sonja, ‘kunnen we je wat vertellen, zonder dat je dit aan iemand doorvertelt? Je mag er ook niet over publiceren, want dan breng je ons in gevaar.’

‘Natuurlijk niet, als jullie dat niet willen, blijft het tussen ons,’ zei Peter.

Sonja keek mij aan en zei: ‘Vertel jij het maar.’

‘Peter,’ begon ik, ‘we willen je vertellen dat wij al lange tijd weten dat Wim de opdrachtgever van de moord op Cor is en dat wij niet langer kunnen leven met die wetenschap. We willen dat Wim boet voor wat hij heeft gedaan. We zijn van plan om, voordat hij vrijkomt, naar justitie te stappen, in de hoop dat hij gearresteerd wordt voor het geven van de opdracht. Wij vinden dat hij nooit meer vrij mag komen, want Cor is niet zijn enige slachtoffer. Die man is een gevaar voor de samenleving en ik vrees dat hij opnieuw gaat beginnen met moorden als hij vrijkomt. Daarom willen we over alles wat we weten bij justitie een verklaring afleggen, maar graag eerst jouw mening daarover horen.’

Peter reageerde niet geschokt of verbaasd, eerder verdrietig. Hij vroeg naar details, alsof hij hoopte dat onze verhalen niet zouden kloppen, dat wij maar wat verzonnen, dat wij dit niet allemaal echt hadden meegemaakt. Maar toen onze antwoorden en uitleg ervoor zorgden dat hij er niet meer omheen kon, dat dit de realiteit was waarin we leefden, werd hij stil en toonde zich onmiddellijk bezorgd om ons, en om Francis en Richie.

Peter vond de overweging ermee naar justitie te gaan erg gevaarlijk.

‘Kijk naar Endstra, kijk naar Thomas,’ zei Peter, ‘ze hebben hun gesprekken met justitie allebei niet overleefd.’

‘Maar,’ zei ik tegen Peter, ‘dat was toen hij op de top van zijn macht was en hij en Hillis nog vrij rondliepen. Nu zit hij nog vast en is zijn achterban zo goed als verdwenen. Als we iets tegen hem willen ondernemen, moeten we het juist nu doen.’

Peter had zijn bedenkingen. ‘Je weet niet wat hij nog allemaal kan,’ zei hij. ‘Het is een enorme gok waarvan de risico’s niet te overzien zijn.’

De boodschap van Peter was duidelijk. Voor onze veiligheid en die van de kinderen zouden we voor de rest van ons leven moeten zwijgen.

Ik was teleurgesteld, maar het was waar. We hadden er niets aan ons verhaal te vertellen en de risico's maar op de koop toe te nemen, dat zou zelfmoord zijn. De opluchting die het misschien zou geven eindelijk eens de waarheid te vertellen, zou al snel niet meer opwegen tegen de angst waarmee we zouden leven.

Die reactie begreep ik, maar Peter zei ook: 'Hoe bewijs je dat hij deze informatie met jou gedeeld heeft?'

Hoe bewees ik dat? Wat was dat nou voor een vraag? Ik vertel dat toch niet zomaar? Waarom zou men mij niet geloven? Alsof ik zomaar voor niets mijn leven op het spel zou zetten.

Maar Peter had gelijk; al vertelde ik wat ik allemaal wist, dan nog betekende dat niet dat hij ook daadwerkelijk zou worden veroordeeld. Peter herinnerde me eraan dat Willem een meester is in het verdraaien van de werkelijkheid. Hij zou ontkennen wat hij mij verteld had en ik zou het niet kunnen bewijzen. Hij zou de verklaring dat wij bang voor hem waren belachelijk maken, want uit het feit dat we altijd met hem omgingen zou toch het tegendeel blijken? Hij zou ontkennen dat hij mij verteld had dat hij de opdrachtgever was, want dat ging hij zijn kleine zusje – een vrouw, nota bene – toch niet vertellen? Hij zou er alles aan doen om de feiten zo om te draaien dat het leek alsof ik er belang bij zou hebben hem ten onrechte achter slot en grendel te laten verdwijnen.

Even was ik zwaar teleurgesteld. Maar het was goed dat Peter mij wakker schudde, dat hij duidelijk maakte dat ik niet hoefde te verwachten dat mijn verhaal met enthousiasme zou worden onthaald als het ontbrekende stukje in de puzzel, en er gegarandeerd een goede afloop zou zijn. Peter had wederom

gelijk, ik kon niet bewijzen dat Wim mij in vertrouwen nam over zijn misdaden en dat hij mij had verteld opdracht te hebben gegeven voor verschillende liquidaties. Zonder dat bewijs, en met het onweerstaanbare charisma van Wim, zou niemand mij geloven. Als men mij in het gunstigste geval wél zou geloven, was het de vraag of mijn verklaringen voldoende bewijs opleverden.

Sonja nam onmiddellijk de argumenten van Peter over: ‘Als Peter het al zegt, moeten we het niet doen. Peter heeft er verstand van. Hij kent Wim goed en werkt ook veel met de politie samen. Ik ben blij dat we zijn advies hebben gevraagd. We doen het niet.’

‘Laat het aan justitie over,’ zei Peter.

Maar justitie kon niets of deed niets. Over niet al te lange tijd zou Wim gewoon vrijkomen. Ik besloot het heft in eigen hand te nemen.

Wim gebruikte mij al jaren als klankbord. Net als iedereen binnen ons gezin was ik door Cor en Wim opgevoed in horen, zien en zwijgen. Ik kende het klappen van de zweep in de onderwereld en toen ik eenmaal strafrechtadvocaat was geworden, begon hij de waarde daarvan in te zien, mijn waarde voor hem. Voor hem was ik de ideale combinatie; iemand met juridische kennis die crimineel kon denken, en onze familieband verzekerde hem van mijn onvoorwaardelijke trouw en zwijgzaamheid.

Hij begon steeds meer met mij te delen. Ik ontwikkelde me van zijn kleine vervelende zusje tot een volwaardige gesprekspartner.

Zelf was ik helemaal niet blij met die positie, maar had daar geen invloed op. Ik bepaalde het contact niet. Wim komt wanneer hij daar behoefte aan heeft, en dat is altijd als hij jou kan

gebruiken. Jouw behoefte telt niet, het gaat om zijn behoefte. Daardoor krijg je hem ook niet uit je leven. Hij bepaalt wanneer het contact er is en jij moet beschikbaar zijn. Ben je dat niet, dan zoekt hij je op en torpedeert bewust je sociale leven of je werk. Dan weet je dat je de volgende keer wél beschikbaar moet zijn. Doe je daar moeilijk over, dan zal hij zich tegen jou keren: 'Als je niet met me bent, ben je tegen me.'

En dan loopt het slecht met je af.

Het contact kon ik dus niet vermijden, en om zo lang mogelijk in zijn gratie te blijven en niet als tegenstander te worden gezien, had ik de positie van vertrouweling geaccepteerd. Hij kon op mij vertrouwen, althans: het was van levensbelang dat hij dat dacht.

Met zijn vrijheid in zicht besloot ik die positie uit te bouwen, in de hoop dat het me genoeg bewijsmateriaal op zou leveren om hem achter de tralies te krijgen. En alsof Cor een handje mee wilde helpen, deed zich plotseling een situatie voor die daarbij weleens van dienst kon zijn.

Eind 2011, in de aanloop naar zijn invrijheidstelling, vond er een incident plaats tussen Wim en Dino Soerel, die net als Wim werd vervolgd voor de afpersing van Willem Endstra. Soerel vertelde dat Wim zijn naam had misbruikt tijdens het afpersen van Endstra, maar dat hij er niets mee te maken had. Hij wilde Wim hierover als getuige horen en had hem via zijn advocaat laten vragen of hij daartoe bereid was.

Wim weigerde dat, omdat hij de afpersing van Endstra nooit had bekend en ook nooit zou bekennen, bang als hij was dat hij daarmee aan de liquidatie van Endstra gelieerd zou worden, en dat wilde hij hoe dan ook vermijden.

Om Soerels verklaring – dat Wim zijn naam had misbruikt – als ongeloofwaardig neer te zetten, maakte Wim er een incident van. Hij zou onder bedreiging door Soerel gedwongen zijn ‘valse verklaringen’ af te leggen. Hij riep dit verhaal tegen zijn advocaat en mij bewust over de telefoon van de inrichting, omdat zo zijn verhaal – dat tegelijk zijn alibi zou zijn als Soerel (ongunstig) over Wim zou verklaren – bij justitie bekend zou worden. Wim verwachtte dat dit ‘opzetje’ hem niet in dank zou worden afgenomen, en inderdaad vonden bepaalde criminële collega’s hem een matennaaiër.

Wim durfde zijn oude vrienden niet langer te vertrouwen, en ik greep deze kans aan om mijn rol als zijn vertrouweling te verstevigen. Hij had mij nodig: vrienden komen en gaan, maar onze bloedband verzekerde hem van mijn onvoorwaardelijke trouw. Althans, daar rekende hij op, en ik wilde hem dat laten geloven.

Maar precies zoals hij met Cor en zijn beste vrienden had gedaan, hield ik er dit keer óók een eigen agenda op na. Het was wel duidelijk dat we het verzamelen van voldoende bewijs niet aan justitie konden overlaten. Zij konden het niet, of misschien wilden ze het niet? Als we gerechtigheid wilden, moesten wij bewijzen wat wij al zo lang wisten.

Willem Holleeder: Bekende Nederlander (2012/2013)

Het wrange was dat Wim, toen hij vrijkwam in 2012, als een Bekende Nederlander door de samenleving werd onthaald. Mensen riepen hem na, iedereen wilde met hem op de foto. Zijn misdaden hadden hem een sterrenstatus opgeleverd, het leek wel of het de mensen niet uitmaakte wat hij had gedaan. In een mum van tijd werd hij de knuffelcrimineel van Nederland.

Hoe vaak hebben wij niet moeten aanhoren hoe aardig en leuk men hem vond, terwijl hij ons enkel terroriseerde? Doordat wij daar zelf niets over zeiden, bleef die valse illusie over zijn persoon bij het publiek logischerwijs in stand.

Ik wist zeker dat ze hem niet zo zouden aanbidden als de waarheid over hem aan het licht kwam: een man die zijn zusje afperste, een pistool op het hoofd van haar zoontje zette en dreigde haar en haar kinderen dood te schieten.

Dát was onze pater familias.

Hij hield ons al die jaren dicht bijeen, we waren inderdaad een gesloten maffiafamilie, maar allemaal met maar één doel: dat hij ongestoord zijn gang kon gaan, dat de waarheid over hem niet bloot kwam te liggen, de waarheid over de man met wie iedereen op de foto wilde.

Geloof me: leven met de maatschappelijke veroordeling voor de Heineken-ontvoering was voor onze familie minder erg dan leven met zijn nieuw verworven sterrenstatus.

Zijn populariteit leverde hem zelfs een baantje op als colum-

nist bij *Nieuwe Revu*. Het verschaftte hem de gelegenheid zijn handen nog meer in onschuld te wassen. Via zijn columns kon hij zijn alibi's nog beter oppoetsen, en met de opbrengst van zijn schrijverij kon hij een deeltje van de zeventien miljoen euro die zijn afpersingspraktijken hadden opgebracht, en die hij van de rechter aan de Nederlandse staat moest afstaan, betalen, zodat hij later kon zeggen: 'Meneer de rechter, ik heb geen geld om aan de staat te betalen, dus sluit u mij niet op, want u ziet: als ik wat verdien, betaal ik meteen.'

Voor een man die was veroordeeld voor de brute ontvoering en afpersing van Heineken en Doderer, de afpersing van Endstra, Kees Houtman en anderen, had hij het ver geschopt, en hij nam die status zeer serieus. Toen hij mijn zusje weer eens openlijk op straat verrot schold en zij zachtjes terug piepte, schreeuwde hij dat zij haar stem niet tegen hem mocht verheffen: 'Zo praat jij niet tegen mij. Ik ben een Bekende Nederlander, ik laat me door niemand hier uitkafferen. Denk erom, vuile kankerhoer!'

Sterven I (2013)

Wim en ik liepen van de Scheldestraat naar de Ferdinand Bolstraat. Een man kwam ons tegemoet en terwijl hij ons aankeek, stopte hij zijn hand in een klein schoudertasje.

Instinctmatig, zonder iets tegen elkaar te zeggen, splitsten we op, Wim liep aan de ene kant van de straat en ik aan de andere kant. Het heeft geen zin bij elkaar te blijven als er geschooten gaat worden. Liever dat er een geraakt wordt, dan twee.

Onze ogen waren gericht op het tasje. Allebei scanden we de persoon en de situatie. Was het wel of geen schutter? Afgaande op zijn uiterlijk en manier van bewegen kon het, hij voldeed aan het profiel.

Je ontwikkelt er in de loop der jaren een zesde zintuig voor. Op een kantoorklerk of studentikoos type slaan wij niet aan, maar het is niet alleen het uiterlijk waar wij op letten: het gaat ook om de gerichtheid van een blik en de doelbewustheid tijdens het lopen.

De jongen haalde zijn hand uit zijn tas. Het was niets. Ik ging weer naast Wim lopen.

‘Niks aan de hand,’ zei hij.

‘Maar beter het zekere voor het onzekere,’ zei ik.

We hadden weleens over zijn dood gepraat, toen hij problemen met zijn hart kreeg. Ik had met hem afgesproken dat Sonja, Sandra en ik de beslissing om de stekker eruit te trekken met

z'n drieën zouden nemen als hij er door zijn hartproblemen als een kasplantje uit zou komen.

‘Heb je het geregeld?’ vroeg hij vanachter het glas, tijdens het bezoek in de gevangenis in Scheveningen. ‘Wel met z'n drieën, hè? Want ik weet hoe jij bent, Assie, jij trekt de stekker er bij mij al uit als je er een ziet. Sonja kan niet kiezen, en dan kan Sandra mooi de doorslag geven. Die houdt het meest van me.’

Dat hij geen kasplantje wilde worden had hij uitgebreid met ons besproken, maar we hadden het nog nooit over het einde van zijn leven door een mogelijke liquidatie gehad. Daar was weliswaar zijn hele leven, en daarmee dat van ons, op afgestemd, maar er werd nooit over gepraat. Voordat hij voor de afpersing van Willem Endstra vast kwam te zitten en hij vanuit verschillende hoeken bedreigd werd, was ik er ooit een keer over begonnen.

‘Ben je soms uit op mijn geld, dat je dat vraagt? Wil jij me soms om laten leggen?’ zei hij toen.

Hij kreeg die bekende zwarte blik in zijn ogen en ik zag dat hij meende wat hij zei. Ik stopte er direct over, want ik wilde niet riskeren dat hij dat echt zou gaan denken.

Toen we daar in de Scheldestraat liepen en de situatie ernaar was, probeerde ik het nog een keer. Ik wilde van hem weten hoe iemand die zo makkelijk over andermans leven beslist, zelf over de dood denkt.

‘Ben jij niet bang om dood te gaan?’ vroeg ik.

‘Nee,’ zei Wim. ‘Ik heb het al eens meegemaakt, toen mijn hart ermee stopte. Ik werd een beetje duizelig, en ineens liep ik door de straat richting een wit licht, het was heel relaxed, best lekker eigenlijk. Ik voelde me toppie en ineens hoorde ik Sonja roepen: “Wim, kom terug, kom terug, Wim, kom hierheen!” Ze wenkte me, dat ik haar kant op moest lopen. Toen ben ik naar Sonja gegaan en ben ik blijven leven.’

‘Dat meen je niet,’ zei ik. ‘Sonja?’ En ik dacht: wat een drama is die zus van me, heeft ze hem nog teruggebracht ook! Ze wordt bedankt.

‘Dus nee,’ vervolgde hij, ‘ik ben niet bang voor de dood. Je merkt het niet als het gebeurt, en je hebt er zelf geen last van.’

Wat hij vertelde stond haaks op de psychologische en psychiatrische rapportage, waarin hij liet optekenen dat hij bang was om in de inrichting dood te gaan, dat hij zo graag bij zijn familie wilde zijn, om samen met hen zijn uitzicht op zijn korte levensduur te kunnen verwerken.

Toen ik hem daarnaar vroeg, zei Wim: ‘Dat heb ik alleen gedaan om een beetje prettiger te kunnen zitten. Die rapporten konden daarvoor altijd nog van pas komen.’

Met de dood kon je hem dus niet raken.

‘Vastzitten is erger,’ voegde hij eraan toe.

Nou, dan moet dat ’m toch maar worden, bedacht ik. Ik moest niet zo soft zijn en zorgen dat ik de eerste ‘klap in het donker’ uitdeelde, voor Francis, voor Richie, voor Cor.

Ik staaarde naar het nummer dat Peter me had gegeven.

Bellen voor een afspraak betekende dat ik bevestigde wat hij de CIE over Sonja en mij had verteld tijdens zijn voorgesprek. Bellen betekende dat ik misschien wel bereid was over hem te verklaren. Bellen betekende dat er ten minste één rechercheur was die dat zou weten en dat aan mijn broer zou kunnen vertellen.

Als Wim via zo’n bevriende Pet te horen zou krijgen dat ik had gebeld, dan was het voor mij direct afgelopen. Ik zou het nooit zien aankomen. Want zo gaat dat bij hem: ‘Nooit laten merken wat je weet, Assie.’ Opdracht geven, aardig blijven doen, dicht bij je houden en als er dan wat gebeurt, huilend op de bank gaan zitten.

Dat hij te weten zou komen dat ik met justitie in gesprek was, kon ik niet voorkomen. Ik kon er beter van uitgaan dat het zou gebeuren en hem een plausibele reden voor dat contact geven. Daarom had ik hem op eigen initiatief en op voorhand al verteld dat ik ‘een goed contact’ met een CIE-officier had. Het was een alibi dat ik vlak na zijn vrijlating had gecreëerd, toen ik hem vertelde in zijn belang met deze officier te praten.

‘Dat is altijd handig, toch?’ zei ik geheel in zijn lijn.

‘Altijd handig, Assie,’ zei hij.

Mijn werk als advocaat in strafzaken maakte aannemelijk dat ik een dergelijke connectie had, en hij slikte mijn verhaal. Mocht justitie nu laten lekken dat ik contact met hen had opgenomen, dan zou dit mijn alibi zijn: ‘Je wist toch dat ik met de CIE sprak? Maar dat doe ik alleen maar voor jou.’

Het was het maximale wat ik kon doen om me in te dekken tegen corrupte rechercheurs, maar het bleef een risico.

De volgende dag maakte ik een afspraak.

Moeder Stien en Willem sr. (1956)

Stien, Willem sr. en Astrid (1966)

Vlnr Stien, Sonja, Gerard, Willem sr., Astrid en Wim (1966)

Stien (1957)

Wim, Gerard, Astrid en Sonja (1966)

Astrid (1970)

Sonja (1964)

*Sonja en Wim
(1965)*

*Wim in
een wasteil
(1959)*

*Elke zondag op
bezoek bij
opa en oma
(aan vaderskant)
(1967)*

Astrid op de lagere school (1973)

De woonkamer in de Deurloostraat (1992)

Astrid met de pasgeboren Francis (1983)

Foto Wim op het dressoir in het huis van moeder Stien (1985)

*Francis zegt elke keer 'Wim lief' en geeft hem kusjes
Foto naar hem gestuurd in de Santé-gevangenis*

Cor in gevangenis Veenhuizen (1991)